

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamen Illustrissimi ac Reverendissimi P. Mag. Fr.
Gabrielis Adarzo de Santander, Episcopi Viglevanensis,
Ad Interrogata respondens Circa Exclusivam, quandoque
à Principibus interpositam, ne ...**

Adarzo, Gabriel

Francofurti, 1660

II. Consanguinei & Affines bella gerentes in perniciem pacis publicae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10517

MOTIVUM SECUNDUM.

Habere Consanguineos, & Affines bella gerentes in perniciem Cause Publice.

Secundò poterit Princeps prudenter esse suspectus, & timere de eo qui habet consanguineos, seu affines adversus se dimicantes: aut alios juratos sui inimicos. Sed antequam motivum istud probem,

Primò suppono id, quod omnibus notum est, videlicet Summum Ecclesiæ Pontificem, ratione suæ temporalis ditionis Principem agere potentissimum, valereq; ad auxilium militare præstandum, non minus ac primores Reges.

Secundò suppono, extare opinionem probabilem gravissimorum Authorum, dicentium posse aliquem absque injustitia bellum suscipere in favorem consanguineorum, immò & amicorum confœderatorum, nihil judicando de justitia belli: qui dicunt, sufficere quòd non constet de injustitia: vel ad summum, quòd non subeat dubium circa illam. Ita Cajetanus 2. 2. quest. 40. art. 1. ibi, adverte quod quia amici, & socij unum censentur, ideò justa causa indicendi bellum est pro ubi-²³ tione sociorum, & amicorum; id ipsum tenet Petrus Navarra de Restitut. lib. 2. cap. 3. par. 2. dub. 1. 2. num. 260., subscribit Salas 1. 2. quest. 21. Tractat. 8. sect. 26. numer. 272.

C

Wigers

Wigers 2. 2. *quest.* 40. *artic.* 1. *dub.* 3. *num.* 50. & Tanne-
rus 2. 2. *diffut.* 2. *quest.* 6. *num.* 50. ubi attestatur doctissi-
mum Franciscum Suarez Romæ hanc docuisse sen-
tentiam.

24 Hac de causâ sæpè vidimus Principum ac Dy-
nastiarum matrimonia sub pacto expresso celebrari,
quod causæ familiarum contrahentium debeant ha-
beri uti communes. Ex quo oritur quod Principes
frequenter sumunt arma in favorem affinium suorū,
nil præmeditantes de justitia belli; nā hæc considera-
tio incumbit ei, qui bellum principaliter gerit. Ita
Suarez *diff.* 13. *de bello,* *sect.* 6. *num.* 12. Granados. 2. 2.
controv. 3. *de charit. tract.* 3. *diff.* 4. *num.* 17. qui ad hoc pro-
positum adducit bellum Abrahami in auxilium Lo-
th consanguinei sui, adversus quatuor Reges, *Genesis*
cap. 14. & foedus Machabæorum cum Romanis, *lib.*
1. *Machabæorum cap.* 8. Quibus prælibatis,

25 Probo jam quod Princeps possit esse prudenter
suspectus & timere de eo, qui habet consanguineos,
seu affines bellum secum gerentes, aut alios inimicos
sui juratos; nam de tali prudenter judicatur, quod si
in thronizeretur, auxiliabitur consanguineis in pernici-
em sui regni. Ergo. Antecedens probatur: nam pru-
denter præsumitur de quolibet, quod faciet illud,
ad quod naturaliter inclinatur, præcipue si crediderit,
scad.

Sead illud exequendum habere facultatem, tam physicam quàm moralem, id est, pecunias & securitatem conscientiae: sed sic est, quòd ad præstandum auxilium consanguineis quilibet inclinatur, & casu quo quis inthronizetur, judicabit, & quidem rectè, se ad illud conferendum habere facultatem, tum physicam, id est, pecunias & manum armatam, juxta suprà dicta *num. 22.* tum etiam moralem, id est, securitatem conscientiae, ut vidimus *num. 23.* & *24.* etiamsi possit seduci circa facultatem moralem, cum non omnia, quæ licita sunt privatae personae laicae, expediant personae publicae, maximè Ecclesiasticae. Sed de hoc infra. Ergo.

Minor verò, quoad illam partem, quòd scilicet ²⁶ quilibet naturaliter inclinatur ad præstandum auxilium consanguineis bellantibus, probatur; nam caro & sanguis trahunt homines in partialitates, & non sinunt eos neutraliter consistere. Hoc unico motivo Cives Sichen inducti fuere ut abirent post Abimelech Tyrannum, & suppetias ei darent ad Principatum violenter obtinendum: *considerate*, dicebat Sichimitis Abimelech, *quòd os vestrum, & caro vestra sum.* Judic. c. 8. ubi ponderare licet, quàm Tyrannus fiderit de vi & vinculo Consanguinitatis ad Sichimitas post se trahendos, ut dixerit, *considerate*, quasi affirmans se nolle

eos sibi auxiliares præcipitanter, & sine consilio: sed post profundam & altam sui debiti perpenſionem ex vinculo confanguinitatis orti. David quo urgebat Filios Juda, ut venirent post se, dicens; *Fratres mei vos*, 2. Reg. cap. 19. Immò ipse David compulsus fuit armare contra Jæbuseum audito vinculo confanguinitatis sibi objecto à Filiis Israel, quando eum ad confœderationem militarem provocabant: *congregatus est igitur omnis Israel ad Dav. d., dicens, ostium sumus & caro tua*, Paralip. lib. 1. cap. 11. Tanta est igitur vis confanguinitatis, ut illa sola reputetur causa justa bellandi, pro sibi sanguine junctis: & potentissima ad provocandum confanguineos, bellicosque auxiliares reddendos. Cùm ergo hæc ita sint moraliter certa, prudenter Princeps timere poterit, quòd si inthronizetur ille, qui habet confanguineos seu affines bellum adversus se gerentes, aut sui alios inimicos manifestos, auxilium eis, pro bello, præstabit in damnum sui Regni.

Solutio apponitur, & ut insufficiens rejicitur.

27 **R**espondebis, esto, verum fit, supradicta concludere moraliter, adversum illum, qui antea auxilium præstiterat confanguineis quietem Regni perturbanti-

bantibus, & consequenter, quòd de tali possit Princeps prudenter vereri, quòd ad apicem Apostolatus assumptus id ipsum validius exequetur: tum quia plus virium ei ex ipsa assumptione accrevit: tum etiam *quia semel malus, &c.* Sed unde locus, ut concludant contra eum, qui nunquam consanguineorum Machinis consensit; nec eorum arma consilio, auxiliove fovit? deficit namque fundamentum, ad prudenter præsumendum de eo, quod assumptus insidiabitur Principi: & consequenter, motivum desumptum ex eo præcise, quòd quis habeat consanguineos inimicos Principis, non videtur sufficiens ad gignendum prudentem timorem de ipsius futura in Principem. hostilitate.

Sed contra; nam etiam in isto casu datur locus prudenti præsumptioni de futura ejus (si inthronizetur) hostilitate: & consequenter datur locus præcautioni, ad quam Princeps tenetur. Quod sic ostendo Primò, nam cum versetur in negotio præcautionis, & hæc non postulet, ut effectus præcavendus semper, & necessariò eveniat: sed sufficit, quod ut in plurimum contingat, ut supra ex doctrina S. Thomæ ostendimus, *num. 15.* & ex alia parte constet, consanguinitatem ut in plurimum causam esse sufficientem, auxilium dimittantibus conferendi, ut videre est à *num. 23.* sequitur quod Princeps prudenter possit vereri quòd Cardinalis

C 3 post

post assumptionem auxilij, quod antea non præstiterat, præstabit: Secundò; quia non præstitisse antea auxilium, potuit provenire ab astutia & sagacitate politica, quâ Cardinalis continebat intra sinum simultates, ne se in in detrimentum proderent ambitionis, & obstaculum parerent assumptioni: sed casu quo talis inthronizaretur, absque dubio tunc caro & sanguis inciperent facere, quod suum est, & semoto obstaculo antea retardante, exequetur illud omne, in quod naturaliter inclinabitur. Repete dicta à numero 25.

Tertiò; quia quod dicitur de Cardinali, sc. quod antea nunquam partialis exitit ad consanguineos: dato quòd hoc non provenerit à sagacitate, & astutia, potuit provenire ab insufficientia & impotentia: nam ut optimè ex Aristotele notavit Aureolus, *Quodlib. 8. abstinentia à malo sæpè evenit ab insufficientia abstinentis*, & ideò Spiritus S. magnificat illum, *qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala, & non fecit*, Ecclesiast. cap. 31. Ex quo sequitur, quòd semel ablatâ insufficientiâ, prudenter timeatur eventura non-abstinentia: Cum autem per ascensum ad Pontificatum auferatur omninò insufficientia nocendi, & superveniat facultas damnificandi; fit consequens quòd prudenter Princeps possit esse suspectus de eo, qui habet consanguineos, bellum in ipsum exercentes, quòd auxilium præstabit inthronizatus, etiamsi antea

id

id non præstiterit, quia per coronationem transivit
à statu *insufficientie*, ad statum *sufficientie*, in quo nun-
quam existerat ante.

Quartò; quia dato quod abstinentia nocendi 30
antecedens non provenerit ab impotentia, nec ab
astutia: adhuc est locus præcautioni & timori, quod
in thronizatus fiet consanguineis partialis: Quod sic
suadeo; nam, ut in plurimum, & ferè semper ille
assumitur in Pontificem, quem morum honestas,
longæva experientia, litterarum ornatus reddunt ve-
nerabilem Orbi: & cum hæc in senibus præcipuè in-
veniantur, senes ferè semper assumuntur. Tunc sic:
sed senes ob debilitatem naturæ, illam unam præci-
puè patiuntur infirmitatem (inter alias communes,
deplorandasque misérias) videlicet, quòd cum ra-
tionis vires, non minus quàm corporis tunc elangue-
ant, quasi jam non sint sui juris, sed alieni, non jam
agunt, sed aguntur; non jam se movent, sed moven-
ter (etiam nolentes) ad nutum voluntatis aliorum,
præcipuè consanguineorum, ut experientiâ com-
pertum est.

Facit ad hoc illud Christi, *Ioan. cap. 20. cum autem
senueris, alius cinget te, & ducet, quo tu non vis*: Nolo di-
cere, quod Christus huc respexerit prædictis verbis,
sed contendo ex eis intentum roborare; dum Chri-
stus

istius Dominus sub symbolo de senectâ facile mobile, expressit resignationem animi S. Petri, circa mortem per martyrium subeundam, analogiâ deductâ ab Homine in senectâ constituto, qui facilis est moveri post imperium & Ducatum alterius.

Hac de causa Macharius Abbas, *in monit. ad Abb.* ait, *carreat Abbas ne à sibi ministrantibus gubernetur: sed reassumat vires & renovetur velut Aquila juventus ejus, ut presit, qui ad hoc est electus à Domino &c.* Ecce Macharium subodorantem Seniorum Abbatum futurorum imperium flexibile pro votis ministrantium sibi: quippe qui benè noverat flexibilitatem hanc Senibus esse communem.

31 Ex quibus hanc infero illationem; ergò dato quod Emin. Cardinalis nunquam in negotio belli partialis extiterit ad suos, adhuc Princeps prudenter timere poterit, quòd si inthronizetur, trahetur, & ducetur ad nutum Consanguineorum: ergò si consanguinei extiterint inimici Principis, tenebitur Princeps, consulendo bono publico Regni, præcavere, & satagere ne inthronizetur ille, quem scit à consanguineis huc illuc esse trahendum (etiam nolens) pro mensurâ sui odij, vel Interessis. Patet hæc ultima consequentia, quia ex officio incumbit Principi vigilare pro pace publicâ, & præcavere mala Regno

Regno imminetia, adhibendo ad hoc omnem
possibilem præcautionem licitam, & prudentem.

Addo, quod si Princeps omiserit hanc præcau- 32
tionem, quam semel necessariam judicavit pro bo-
no publico, non solum peccabit contra justitiam
legalem, contra fidelitatem, & contra charitatem
juxta dicta supra: sed etiam tenebitur ad restitutio-
nem omnium eorum, in quibus Respublica (si casus
evenerit) damnificabitur: Ita expressè Tannerus
2.2. disp. 4. de just. quest. 6. dub. 2. à num. 70: post Valētiā,
2.2. quest. 5. puncto 4. conclus. 3: Emanuelem Saa, verbo
restitutio: Vasquez 1.2. tomo 2. disp. 175. cap. 1. Lessium
de just. lib. 2. cap. 13. dub. 10 & ratio colligitur ex dictis,
quia scilicet tenebatur præcavere cap. dilecto, de sent. ex-
commun. c. lib. 6.

Dua Objectiones soluta.

Objicies primò, inexcusabile videtur à culpa, 33.
quòd Princeps excludat Cardinalem, etiam si
certò sciat eum præstiturum fore auxilium consan-
guineis: si ut supponimus ex num. 23. adest proba-
bilis opinio, quod sit licitum illud præstare. Ergo.

Respondeo, quod multis honestatur. Primò, 34:
quia divertum est jus Principis à jure Cardinalis;

D

& cum

& cum Principi incumbat prospicere bono publico Regni, sequitur quod possit honestè & licitè agere contra Cardinalem operantem in sui damnum, etiamsi Cardinalis absque peccato id faciat. Exemplum est in Prælato prohibente in opinione probabili aliquid subdito, quod subditus aliàs licitè facere posset protectus opinione etiam probabili: item in adultero in vaso à marito, qui illum prævenit, ut se defendat; cum tamen maritus absque iniustitia contra adulterum ageret, protectus autoritate publicâ ei concessa.

35 Secundò excusatur, quia non est idem jus Titii post assumptionem ad Pontificatum, ac erat ante assumptionem: multa namque ei antea licebant, quæ post non licent: nam Titius ad Pontificatum assumptus debet Ecclesiæ ex justitiâ sollicitare totis viribus pacem ejus: vnde auxilium præstare consanguineis ad bellum aggressivum, jam est Titio illicitum post assumptionem: quia actus iste auxiliandi repugnat cum obligatione, quam de novo subit, consentiendo electioni; dum ex auxilio præstito post assumptionem, magis turbaretur pax publica Ecclesiæ, ad quam procurandam speciali, & novo jure tenetur post assumptionem (excipe casum, quo ex tali auxilio præstito prudenter speretur
pax pu-

pax publica certò futura) opinio autem, quæ licitum facit auxiliari consanguineis bellantibus, procedit in casu, quod id non sit alio jure prohibitum; unde deficit in jam assumpto, qui jure naturæ tenetur, ex justitia pacem Ecclesiæ sollicitare immò

Addo, quòd in casu, quod ex tali auxilio prudenter speraretur pax Ecclesiæ certò futura (in quo liceret illud præstare, ut dixi) tunc licentia auxiliandi non proveniret ab illa opinione *num. 23.* posita: sed ex obligatione justitiæ, quâ quicumque assumptus tenetur pacem procurare Ecclesiæ, & consequenter ponere omnia media pro ea obtinenda; & quia in illo casu prudenter judicaretur esse mediũ condu- cens ad pacem publicam auxiliari consanguineis bellantibus, ob hoc liceret (immò esset laudabile) auxilium tale præstare, & non ob aliam rationem.

Tertiò honestatur Exclusio ratione indecentiæ, quæ esset in hoc, quod Titius assumptus auxilium bellicum ministraret (dato & non concesso, quòd ei liceret) nam videtur omnino indecens, quòd Pontifex, qui est pater fideiũ, se gereret ut inimicus eorũ, & discordias seminaret, quas debebat sopire, & filios ad concordiam, & pacem attrahere. Ob hanc solam indecentiam disposuit Ecclesia, & prohibuit multa Ecclesiasticis (quæ aliàs erant licita) quia scilicet non

decebant statui eorum, & reverentiæ debitæ Sacramentorum administrationi, *cap. ne Clerici, vel Monachi, in 6*: Item ex hoc motivo statuta est irregularitas ex defectu lenitatis. Unde D. Thomas, 2.2. *quest 40 art. 2. in corpore*, inter alia mirabilia hæc habet, & propter hoc (scilicet propter significationem sui ministerij) est institutum, ut Clerici effundentes sanguinem, etiamsi sine peccato, sint irregulares: & in solutione ad 3. ait, non interdicitur eis bellare, quia peccatum sit, sed quia tale exercitium eorum personis non congruit. Et ad 4. inquit, quòd licet exercere bella justa sit meritorium, tamen illicitum redditur Clericis & Episcopo (de eo namq; procedebat argumentum) qui sunt ad opera magis meritoria deputati. Ergo ex mente S. Thomæ, etiam si bellare ex causa justa, non sit peccatum, nec illicitum, immò possit esse meritorium, quia tamen non congruit Statui Pontificio, ideò illud fuit Episcopo interdictum: Ergo si esset moraliter, quod Titius inthronizatus dabit consanguineis militare auxilium, quod omninò indecens statui Pontificali foret (etiam si absque culpa posset aliàs fieri, quod summo Parenti spirituali repugnat, sed admittimus pro nunc) meritò deberet excludi, ne inthronizatus agat adversus statum sui decentiam.

38 Objicies secundò (& potest esse replica contra solutionem) esto sit quod Princeps licitè possit fatagere

fatagere ne inthronizetur ille, de quo prudenter timet quod inthronizatus &c. sed non apparet, qua de causa ad id faciendum teneatur Princeps in conscientia: immò videtur, quòd possit diligentias omittere absque culpa: quod sic ostendo: nam nullus tenetur in conscientia vitare impedimenta, quæ non proximè, sed tantùm remotè obstant, & repugnant adimpletionem præcepti: de quo adest probabilis opinio; sed cōsanguinitas non est proxima causa bellandi in favorem consanguineorum, sed tantùm remota; ergo Princeps non tenetur illam vitare, & cōsequenter non tenetur diligentiam apponere ut non inthronizetur Titius, de quo prudenter timet quod inthronizatus &c. Unde etiam si admittatur, quòd non peccabit Princeps adhibendo diligentiam: propter indecentiam status Pontificij, non sequitur quod ad diligentiam adhibendam teneatur: multa namq; sunt nobis licita ad quæ nullatenus tenemur.

Respondeo negando, quod consanguinitas non sit proxima causa bellandi, quando in contractu matrimonij pactum explicitum præcessit de suppetiis mutuò præstandis, ut sæpè contingere inter Principes, dixi: sed admissio, quod non præcesserit de hoc expressa conditio, & pactio, sufficit ut consanguinitas æstimetur proxima causa præliandi, experiri

frequenter consanguineos sibi mutuo pro bello suppetias dare : nam in moralibus considerantur negocia secundum quod contingunt frequenter, & ut in plurimum, etiamsi possint aliquando non contingere, ut docet D. Thomas 2.2. *quest. 70. art. 2. in corpore* : cuius verba dedimus, numero. 15. Dixi, *experiri frequenter consanguineos*, &c. ut non traderem doctrinam generalem ; quia non raro etiam experimur, quod si proprium ac publicum eorundem Principum interesse emergat, Frater tunc insurget in fratrem, & prælium gerit protectus jure naturæ (sic namque publicant Scripturis) ut se defendant, vel ut sua redintegrent & recuperent.

40 Opinio autem illa excusans ab obligatione auferendi impedimenta quæ remotè & non proxime obstant executioni præceptorum, procedit & loquitur de impedimentis contra præcepta positiva & humana: non de impedimentis contra præcepta naturalia : nam secundum omnes Doctores debent vitari impedimenta etiam remota, quæ obstant præceptis naturalibus : & de hoc nullus unquam dubitavit, ut notat Palao. *tom 1. tract. 3. disp. 1. punct. 21. num. 2.* & Doctores prædictæ opinionis hoc non dissentent, ut videre est apud doctissimum Ioannem Angelum Bosium, qui *tomo 3. varior. moral. titulo*

titulo 9. num. 19, & II obligat Parochum, judicem, & Governatorem Reipublicæ ad vitanda impedimenta remota, obstantia executioni suorum officiorum, eo præcise quòd eorum obligationi sit de jure naturæ: Cum igitur Princeps jure naturæ sit obligatus bono publico Regni & præcautioni contra malum erimminens, fit consequens quod teneatur vitare impedimenta, etiam remota, obstantia quieti publicæ Regni: Unde dato, quod consanguinitas non esset proxima causa bellandi, sed tantum remota, cum obstet quieti publicæ Regni, ad quam jure naturæ Princeps tenetur, sequitur quod Princeps sit obligatus eam vitare, satagendo ne eligatur, & roboretur, qui consanguineos habet adversus se præliantes.

MOTIVUM TERTIUM.

Habere inquietum animum, & deditum seminare discordias.

Tertio poterit Princeps esse suspectus de illo Eminentiſſimo Cardinale, quem certò moraliter scit habere animum inquietum, ac deditum seminare discordias. idque certò timere prudenter poterit, cum